Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՄՇԱԿ
(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ".
TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

Ապրիլի 1-ից մինչեւ տարվայ վերջը 8 րուբլի:
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կ. նամականիշ:

Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торговъ. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Եղիսաբէթ Ստեփանեան և Սիմէօն Սարգսեան ԱՖԱՆԱՍԵԱՆՆԵՐԸ յայտնում են իրանց անկեղծ շնորհակալութիւնը այն բոլոր ազգականներին և ծանօթներին, որոնք յարգեցին առաջինի անմոռաց ամուսնու և երկրորդի թանգագին հօրեղբօր՝
Մկրտիչ Դանիէլեան ԱՖԱՆԱՍԵԱՆԻ
յիշատակը, ներկայ գտնվելով հանգուցեալի հոգեհանգիստներին ու թաղմանը և յայտնելով իրանց ցաւակցութիւնը հեռագիրներով:
300. 1—1

Դեղատնային Մթերքների Առեւտրի Կովկասեան Ընկերութիւնը
յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. գնորդների, որ
ՄԱՆՐԱԾԱԽՍ ԽԱՆՈՒԹԸ,
որ գտնվում էր Միխայլովսկի պրօսպէկտի վրա, Թիֆլիսի ժողովարանի ամառային շինութեան շարքում
ՄԱՐՏԻ 28-ԻՑ ՓՈԽԱԴՐՎԱԾ Է
Բոկսի տունը, Միխայլովսկի պրօսպէկտի վրա, № 106, Վէօցելի հիւրատան դիմաց:
ատ. 294. 1—1

ԼԱՒ ՊԱՊԻՐՈՍ ԾԽՈՂՆԵՐԻՆ
„ԿՈՄԷՍԱ" ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է
ԵԱՒԱ 10 ՀԱՏԸ 10 ԿՈՊ.
ՌԷՆՈՄԷ 10 ՀԱՏԸ 5 ԿՈՊ.
ՅԱԼԼԷՑ 25 ՀԱՏԸ 15 ԿՈՊ.
297. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, մարտի 29-ին— Հայոց ներկայացում, պարեր՝ եւրոպական և կովկասեան:
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, մարտի 31-ին—Մանդոլինիստների երաժշտախումբ:
ՇԱԲԱԹ, ապրիլի 2-ին—Սազանդար:
ԿԻՐԱԿԻ, ապրիլի 3-ին—Սինէմատօգրաֆ:
Հիւրերը, ընդհանուր հիմունքներով, մուտքի համար վճարում են 50-ական կ.: Ուսանողները վճարում են 25-ական կոպէկ:
291. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Այսօր, երեքշաբթի, մարտի 29-ին
Ընտանեկան Երեկոյթ
Սիրողների խումբը, մասնակցութեամբ Տիկ. ՎԱՐԴՈՒՀՈՒ, հայերէն կը ներկայացնէ
ԽԱՆՈՒՄ
Կոմ. 3 գործ., հեղ. Ցագարելիի, թ. Արաքսեանի
Ներկայացումից յետոյ ՊԱՐԵՐ եւրոպական և կովկասեան:
Հիւրերը՝ յանձնարարութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են 50-ական կոպ., ուսանողները՝ 25-ական կոպ.:
Ներկայացման տոմսակները՝ 25—75 կ. արժող. ծախվում են ժողովարանի շվէյցարի մօտ:
Ներկայացման սկիզբը երեկ. ժամը $8^1/_2$-ին:
292. 1—1

Առաջիկայ մայիսին լոյս կը տեսնեն
„ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ"
ԼԷՎ ՏՕԼՍՏՕՅԻ
Թարգմ. Տիգրան Յովհաննիսեանի
Երկրորդ (ուղղված) հրատարակութիւն
Գինը՝ ճանապարհածախսով՝ 1 ր. 50 կ., առանց ճանապարհածախսի՝ 1 ր. 25 կ., իսկ մինչև մայիսի 1-ը բաժանորդագրվողների համար 1 ր. (ճանապարհածախսով):
„ԱՌԱՆՑ ԴԱՒԱՆԱՆՔԻ"
Հ. ՍԵՆԿԵՎԻՉԻ
Թարգմ. (լեհերէնից) Տ. Յովհաննիսեանի
Երկրորդ (ուղղված) հրատարակութիւն
Գինը՝ ճանապարհածախսով՝ 1 ր. 50 կ., առանց ճանապարհածախսի՝ 1 ր. 25 կ., իսկ մինչև մայիսի 1-ը բաժանորդագրվողների համար 1 ր. (ճանապարհածախսով):
Դիմել թարգմանչին. Тифлисъ, улица Паскевича, 1. Присяжному повѣренному Тиграну Нерсесовичу Іоаннисянцу. Արտասահմանից՝ Tiflis (Russie), rue Paskevitch, 1, Tigran Ioannissian (avocat).

ДЕШЕВО
ОБОИ
ФАБР. СКЛАДЪ
МАНГИКІАНА
ПУШКИНСКАЯ № 7.
(Կ.Խ.Խ.) ատ. 283. 50—2

Թոքերի հիւանդութեան ժամանակ
բժիշկները միշտ առաջարկում են
ԲԱՈՒԷՐԻ ՍԱՆԱՏՕԳԷՆԸ
Բժիշկների բոլոր ցուցմունքները և խորհուրդները միանգամայն ձրի ուղարկում է, ըստ առաջին պահանջման, ամբողջ Ռուսաստանի գլխաւոր ներկայացուցիչ ՖԱՐՄԱՆՋԻԼԻՆԳՍԻԼԵԱՆԴԸ Վարշավայում:
Կարեւոր նախազգուշացում Ն.—ԲԱՈՒԷՐԻ իսկական Սանատօգէնը միայն արկղիկների մէջ է, կարմիր բանդէրօլով:
(B. 26506) ատ. 293. 1—1

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գօլ. պր. 21, տուն Արտիստակ. Ընկ., տելեֆօն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ բազմութեամբ բոլոր պաստառներ ամենավերջին ոճով
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր բոլօն:
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում:
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ:
(Ե. Հ.) ատ. 207. 50—8

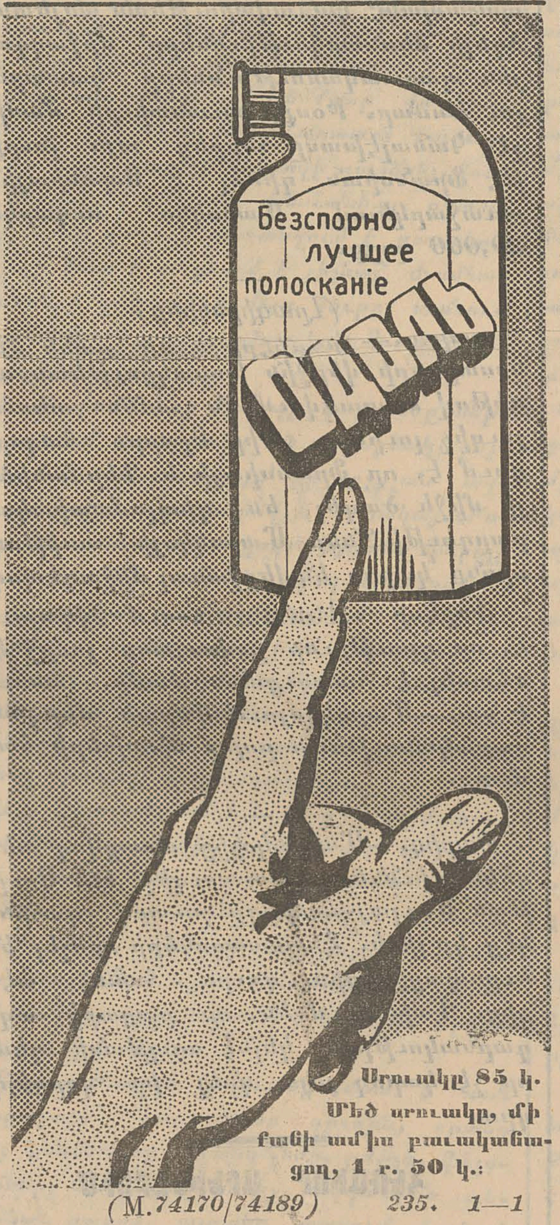

(M. 74170/74189) 235. 1—1

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

II

Մենք ասացինք, թէ պէտք է նպաստել, որ օրէ-օր աւելի ու աւելի ընդարձակվեն տնտեսական հաղորդակցութեան ծաւալը և ճիւղաւորութիւնները Անդրկովկասի և Փոքր Ասիայի միջև:

Փոքր-Ասիան կարող է ստանալ Անդրկովկասից նաւթ, շաքար, գործիքներ, մետաղներ, մի քանի տեսակ գործուածքներ և ճօթեր, տեղական արհեստի մի քանի արդիւնքներ, կրթական առարկաներ և այլն: Եւ միեւնոյն ժամանակ ինքն էլ կարող է տալ մեր երկրին մի շարք հում նիւթեր, կենդանիներ, մի քանի տեսակ գործուածքներ:

Յարաբերութիւնների ընդարձակվելը կը դրդի ուժեղացնել այն բոլոր ձեռնարկութիւնները, որոնք կապված են աւելի սերտ շփումների հետ: Կը մեծանան բանկային գործառնութիւնները, կը զարգանան երկու երկրների արդիւնագործութեան վաճառահանութիւնը դէպի համաշխարհային շուկան և պահանջ կը զգացվի կրթական հաստատութիւնների ցանցեր կազմելու և գործողների միահամուռ փոխադարձ գործակցութեան:

Անդրկովկասի սահմանակից Թիւրքահայկական նահանգները տնտեսական արթնութեան նախօրեակի մէջն են: Երկաթուղային գծերը, պատռելով Անատոլիայի ցամաքը, մօտենում են մեր սահմաններին, իրագործութեան շրջանի մէջ է մտնում Բաղդադի երկաթուղու կառուցման ծրագիրը, եւրոպական պետութիւնները շտապում են որ առաջ ապահովել իրանց համար ազդեցութեան շուկաներ, արդիւնագործական դրամագլուխները ճակատագրական անխուսափելի տրամաբանութեամբ պատրաստվում են տնտեսապէս տիրանալ երկրին և իշխող լինել կեանքի ասպարէզներում:

Իսկ ժողովուրդը, իսկ տեղական ազգաբնակութիւնը:

Նա կարող է որոշ դրական դեր կատարել, եթէ նա ուժեղ կուլտուրական ջանքեր գործ կը դնէ չը դառնալու անգիտակից և ուժաթափ մի ստրուկ, եթէ նա առաջ կը բերէ սիստեմական աշխատանք և մտաւոր-կուլտուրական մի շարք գործառնութիւններ ժառանգորդ [illegible] թաղնված է իր հայրենի հողում և անգոսանում:

Ինչպէս մի ժամանակ հայ վաճառականների և արդիւնագործների շնորհիւ զարգացան տնտեսական յարաբերութիւնները մեր երկրի և Պարսկաստանի միջև, այնպէս և այժմ Փոքր Ասիայի վերաբերութեամբ հայերին վերապահված է խոշոր դեր կատարել տնտեսական հաղորդակցութեան ծաւալը ընդարձակելու գործում:

Իրերի տրամաբանութիւնը շատ պարզ է: Երկու սահմանակից երկիրներ պէտք է միմեանց աջակցեն տնտեսական փոխադարձութիւնը զարգացնելու:

Ինչ և լինեն երկու պետութիւնների քաղաքական տրամադրութիւնները և ապագայ հաշիւները, տնտեսականը կը միայ իբրև մի անխուսափելի պահանջ սահմանակից երկիրների համար: Եւրոպական պետութիւնները թշնամանում և հաշտվում են միմեանց հետ, բայց տնտեսական յարաբերութիւնները երբէք դէն չեն շպրտվում, այլ նրանք տարէ-տարի աւելի ու աւելի զարգանում են, բերելով օգուտներ երկու երկրներին էլ, և եթէ կամենում էք՝ աւելի ու աւելի նպաստելով հաշտութեան և խաղաղասիրութեան անհրաժեշտութեանը այդ երկիրների համար:

Եթէ մեր պետութիւնը միայն կարող է պարծենալ, որ նա ունի շատ աշխոյժ և ընդարձակ տնտեսական փոխադարձութիւն գերմանական, աւստրիական սահմաններում և առհասարակ եւրոպական պետութիւնների հետ, նա, անտարակոյս, շատ գոհ կը լինէր, եթէ ասիական նրա սահմանները նոյնպիսի ընդարձակ գործառնութիւնների ասպարէզ լինէին և ստեղծված լինէին տնտեսական յարաբերութիւնների բազմատեսակ հիւսուածքներ դրացի երկիրների երկուստեք բարութեան նպաստելու համար:

Տնտեսական հաղորդակցութեան և յարաբերութիւնների զարգացումը ամենահերթական պահանջներից մէկն է, որը պէտք է զբաղեցնի հարեան երկիրների ձեռնհաս կուլտուրական գործողներին:

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

26 մարտի

Պետերբուրգ. — Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց Պետական Դումային ներկայացնելու համար երկու օրինագծեր. 1) կառուցանելու Անդրկովկասեան երկաթուղու նոր գիծ Կարսից Սարիղամիշ, 2) հաստատելու Պետերբուրգում պետական լաբօրատորիա՝ բժշկական խորհրդի տնօրէնութեան ներքոյ:

—

Հէլսինգֆօրս.—Բոլոր կուսակցութիւնները սեյմին հարցապնդում ներկայացրին, թէ ինչ պատճառով և ո՞ր օրէնքի հիման վրա սենատը, ի խախտումն կանոնադրութեան 2-րդ յօդուածի, պաշտօնանկ արեց ժողովրդական դպրոցների տեսուչ Սադօֆսկովին:

—

Պետերբուրգ.—Լրագրական այն տեղեկութիւնների առիթով, թէ ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստրութիւնից վաճառել են գաղտնի փաստաթղթեր, Պետ. Հեռ. Գործ.-ը լիազորված է յայտնելու, որ գերմանական կառավարութիւնը երբէք ոչ մի ֆրանսիական գաղտնի փաստաթղթերի հետ չէ ծանօթացրել կայսերական արտաքին գործերի մինիստրութեանը և Փոքր Ասիայում ու Պարսկաստանում երկաթուղիներ կառուցանելու մասին կատարվող բանակցութիւնների ամբողջ ընթացքում ոչ մի ճնշող բացատրութիւն Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի միջև չէ եղել: Այդ հարցի ծագումի օրից ի վեր ռուսական և ֆրանսիական կառավարութիւնները նրանում գործել են ամբողջ ժամանակը միմեանց հետ լիակատար համաձայնութեամբ:

—

Վէրնի.—Յերեկվայ ժամը 5 և 15 րոպէին զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ ստորերկրեայ գոռոցով:

—

Ախալքաղ.—Ջելեկէնում, Հաջինսկիի նաւթահանքերում, ֆօնտան խփեց, որ օրվայ մէջ տալիս է 200,000 փութ չափ մաքուր նաւթ:

—

Պարիզ.—Սենատը 253 ձայնով ընդդէմ 26-ի վստահութիւն յայտնեց կառավարութեանը և հաւատ, որ նա արտաքին քաղաքականութիւնը կը վարէ մեծ պետութիւնների հետ բարեկամական դաշնակցութիւնների հիման վրա, նկատի առնելով Ֆրանսիայի շահերը:

Շամպայն նահանգի 102 գինեգործական սինդիկատների ֆեդէրացիայի պատգամաւորները Մօնիսին բողոքագիր ներկայացրին գիւղատնտեսական մասնաժողովի երէկվայ բանաձևի դէմ:

—

Պարիզ.—Գիւղատնտեսութեան մասնաժողովը վճռեց պալատին առաջարկութիւն անել մտցնելու Օբ նահանգը Շամպայնի շրջանի մէջ:

Սենատ: Գօղէն-դէ-Վիլէնը հարցապնդում է ուղղում արտաքին քաղաքականութեան մասին: Պիշօն յայտնում է, որ դաշնակցութիւնը Ռուսաստանի հետ գոյութիւն ունի և գոյութիւն կունենայ և սրտագին համաձայնութեան հետ միասին հանդիսանում է Ֆրանսիայի ույժի լուրջ աղբիւր: Պօտսդամեան տեսակցութիւնը և ռուսաց զորքերի տեղափոխութիւնը սխալ կերպով մեկնվեցին: Վտանգի օրը Ռուսաստանը կը կանգնէ Ֆրանսիայի կողմը: Պիշօն կարծում է, որ Եւրոպայի ձգտումը դէպի խաղաղութիւն՝ թոյլ է տալիս հանգստութեամբ դիտել ապագան:

Բայօնում տեղի ունեցան լուրջ ընդհարումներ ժանդարմների և գործադուլ բանուորների միջև:

—

Նանտ.—Նաւաշինարար բանուորները գործադուլը դադարեցրին:

—

Լիսաբօն.—Ծովային զինանոցի 100 ծառայողներ մինիստրութեան շինութեան առաջ ցոյց կազմեցին ծովային մինիստրի դէմ, որ դանդաղել էր հրատարակելու նրանց վերաբերող կարգադրութիւնը: Կարգը վերահաստատեց ոստիկանութիւնը նաւաստիների օգնութեամբ: Մի քանի յանցաւորներ կալանաւորվեցին:

—

Մադրիդ.—Պալատում սօցիալիստների պարագլուխ Իգլեսիասը յայտնեց, որ սօցիալիստները կը տապալեն կառավարութիւնը, եթէ նա չը քաշէ Ֆերրերի գործում կատարված անարդարութիւնը: Կանալէխասը, բացասելով Իգլեսիասի ստանոյլիքները, պալատի հա-

ւամուլթեամբ ասաց, որ կառավարութիւնը կր մարտնչէ յեղափոխականների դէմ [illegible] օրէնքով թոյլատրած բոլոր միջոցներով։

—

Մադրիդ.—Սան-Սեբաստիանը գնացող գնացքը ընդհարվեց ապրանքատար գնացքի հետ. վիրաւորների թիւը յայտնի չէ։

[illegible] հաղորդում են, որ [illegible] 12 մարդ [illegible]

—

Մէկսիկա.—Ապստամբների առաջնորդ Մադերօն [illegible] դամներից մինն՝ երկու կողմերի համաձայնութեամբ։

—

Հռոմ.—Ի պատիւ գերմանական կրօնպրինցի և կնոջ Կվիրինալում կայացաւ ճաշ։ Թագաւորը և կրօնպրինցը բաժակաճառեր փոխանակեցին։

—

Հռոմ.—Գերմանական կրօնպրինցը կնոջ հետ մեկնեցին Վիէննա։

—

Բիրմինգհամ (Ալաբամա Նահ.).—Բանւորներից հաղորդում են, որ Լիտլտօնի քարածուխի հանքերում հրդեհ ծագեց։ 190 բանտարկեալներից, որոնք աշխատում էին հանքերում, ազատվեցին միայն 20։

—

Սկրանտօն (Միացեալ Նահանգներ).—Ջօնկրօֆտ ընկերութեան հանքերում հրդեհ ծագեց։ Հանքերում աշխատում էին 200 բանւորներ։ Առայժմ հանել են 20 դիակ։ Հազիւ թէ մինը կենդանի մնացած լինի։

—

Կալկաթա.—Ասսամում բրիտանական արշաւախմբի վրա կատարված յարձակումը հաստատվում է. ըստ երևոյթին երկու բրիտանացի պաշտօնեաներից և 50 կուլիներից բաղկացած խումբը յանկարծակի ենթարկվել է վայրենիների յարձակման Վիխինգ գետի հովտում։ Խումբը զինված չէր, որովհետև գնում էր բարեկամական նպատակով։ Զարգի տեղը ուղարկվեցին 200 ոստիկաններ։

Բուխարէստ.—Ռումինիայի և Յունաստանի միջև դիպլոմատիական յարաբերութիւնները շուտով կը վերսկսվեն։

—

Սօֆիա.—Կաբինէտի դեկլարացիայի մէջ ասված է, որ ժողովրդական և առաջադիմական կուսակցութիւնները համաձայնութիւն են կապել։ Ապա մատնանշված է, թէ ազգային մեծ ժողովի ընտրութիւնները տեղի կունենան շուտով. առաջարկված է հաստատել վարչական դատարաններ և ներկայացուցչական կազմակերպութիւն։ Արտաքին քաղաքականութեան առիթով դեկլարացիայի մէջ յայտնված է, որ մտադրութիւն կայ բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանել բոլոր մեծ պետութիւնների, առանձնապէս հարևանների հետ։

—

27 մարտի

Պետերբուրգ.—Սինօդը յանձնարարեց Գերմոգէն եպիսկոպոսին՝ համապատասխան նախկին ցուցմունքների՝ ազդել Իլիօդոր աբեղայի վրա, որպէսզի նա անպայման հնազանդվէ սինօդի վճռին։ Եթէ աբեղայի առողջութիւնը չէ լաւացել, խորհրդակցել բժիշկների հետ, նաև բացատրել Իլիօդորին, որ նրա վերաբերմամբ աշխարհիկ իշխանութեան ձեռնարկութիւնների տեղեկութիւններն անհիմն են։

—

Հէլսինգֆորս.—Սադօվնիկովի մասին ներկայացված հարցապնդումը ընդունվեց միաձայն։

—

Մադրիդ.—Ֆերրէրի գործի առիթով վիճաբանութիւնները պալատում աւարտվեցին։ Պալատը մերժեց հանրապետականների առաջարկութիւնը զինւորական օրէնքները փոփոխելու մասին։

Պարլամենտում բաժանվեց կարմիր գիրք՝ մարոկկեան գործերի մասին։

—

Բերլին.—«Նորդ-Դոյտչէ-Ալգ.-Ցայտունգը» հերքում է լրագրական այն տեղեկութիւնը, որ Հռոմում կրօնպրինցին ցոյց տրված սառն ընդունելութիւնը համապատասխանում է պրինցի (…?) Բեռլինից։

—

Վիէննա.—Ժամը 4 և 29 րոպէին Հռոմից եկան գերմանական կրօնպրինցը և կրօնպրինցուհին. կայարանում դիմաւորեցին կայսրը, արքիդքսերը և արքիդքսուհիները։ Կայսրը և կրօնպրինցը երկու անգամ համբուրվեցին։

Բրիւսէլ.—Միջպարլամենտական միութիւնը գումարում է վեցերորդ կոնֆերէնցիան սեպտ. 20-ին Հռոմում։ Ծրագիրն է՝ արգելել օդային պատերազմը և սահմանափակել սպառազինումը։

—

Կալկաթա.—Անգլիական արշաւախմբի ջարդը վերին Ասսամում առաջ բերեց ծայրայեղ անհանգստութիւն։ Վախենում են, որ ջարդի ազդեցութիւնը անցնէ միւս ցեղերի վրա։ Յանցաւոր ցեղին պատժելու համար կազմակերպվեց կամաւորների խմբակ։

—

Լիտլտօն.—Բանտերում քարածխային հանքերից հանեցին առայժմ հինգ դիակներ և 45 կենդանի բանւորների։

—

Պարիզ.—Պալատն ընդունեց ֆինանսական օրէնքի այն յօդուածը, որ ծախքերը որոշում է 4.325,451,495 ֆրանկ։

—

Բուխարէստ.—Պարլամենտին ներկայացվեց մի օրինագիծ 25 միլիօն յատկացնելու մասին՝ հեծելազօրի սպառազինութեան և զինւորական մթերքների համար։

—

Տրոյա.—Ժողովվեցին մի քանի հազար գինեգործներ՝ ցոյց կազմակերպելու համար։

—

(Լրագիրներից)

Պարիզ.—Հնդկա-Չինի ֆրանսիական ախրապետութիւններում երևան հանվեց մեծ դաւադրութիւն, որի նպատակն էր՝ տապալել ֆրանսիական գերիշխանութիւնը։ Գտնվեցին ահագին կարևորութիւն ունեցող թղթեր։ Դաւադիրներն ունէին արդէն կազմակերպված յեղափոխական կոմիտէ։ Վճռված էր կոտորել եւրոպացիներին։

—

Պարիզ.—«Paris Journal»-ը «Ռուսական քաղաքականութեան հակառակ կողմը» յօդուածի մէջ ասում է. «Ժրգնաժամը ցոյց տուեց, որ երկրի բաղդը գտնվում է մի քանի տասնեակ բիւրօկրատների ձեռքին, որոնք դաւեր են լարում մէկը միւսի դէմ։ Այդ քաղաքականութիւնը հասկանալի չէ Ֆրանսիայի ազատ դեմօկրատիային»։

—

Մարտի 21-ին, գիշերվայ ժամը 12-ին, Մոսկվայի կողմից Պետական Դումայի պատգամաւոր ընտրված Տեսլենկօյի պատւին գրական-երաժշտական խմբակը տուեց ընթրիք։

Ժողովվել էին մօտ 300 հոգի։ [illegible] ցիչներ ժողովրդական ազատութեան կուսակցութեան կողմից, ի թիւս որոց Կօկօշկին, Կօմիսարով, Կիզեվէտտէր, իշխ. Շախովսկոյ, Ֆօն-Ռուտցէն, Շերշէնեվիչ, Իվանիցկի, Սադիրին-Բակունին, Ուբենէվ, Իւնիցկի։

Երրորդ Դումայի կողմից հանդիսին ներկայ էին Մակլակօվը և Շչէպկինը։

Տեսլենկօյի երևալը ընդունվեց օվացիաներով։

Ընթրիքի ժամանակ արտասանվեցին բազմաթիւ ճառեր։

Կիշկինի առաջարկութեամբ յանկայս յարգվեց Մուրոմցեվի և Հերցենշտէյնի յիշատակը։

Երեկոյթին ներկայ էին քաղաքային դումայի շատ ձայնաւորներ, մանկավարժական և գիտական աշխարհի, Մոսկվայի ադվօկատուրայի ներկայացուցիչներ, արտիստներ և նկարիչներ։ («Р. Сл.»)

ՄԱՐՕԿԿՕՅԻ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

26 մարտի

Պարիզ.—Հավասին հաղորդում են Մադրիդից մարտի 25-ից. «Կանալեխասը և զինւ. մինիստրը պալատի կուլուարներում յայտնեցին, որ կառավարութիւնը ունի աւելի նպաստաւոր տեղեկութիւններ Մարօկկօյում տիրող իրերի դրութեան մասին։ Առայժմ Ֆրանսիան իր ազդեցութիւնը կը պահէ Հիւսիսային-Աֆրիկայում։ Սպանական կառավարութիւնը կը բաւականանայ միջոցներ ձեռք առնելով Սպանիայի ազդեցութեան շրջանում»։

—

Բերլին.—«Կրէյց. Ցայտ.»-ին հաղորդեցին Մադրիդից, որ Սպանիան և Ֆրանսիան ամենամօտ ապագայում մտադիր են Մարօկկօ մտցնել միասին 30 հազար մարդուց բաղկացած մի զօրաբանակ։ Հաւասի գործակալութիւնը կտրականապէս հերքում է յիշեալ տեղեկութիւնը։

—

Պարիզ.—Սենատը վերսկսեց վիճաբանութիւնները արտաքին քաղաքականութեան մասին ներկայացված հարցապնդման առիթով։ Կրիւպպին ասաց, որ չը նայած մինիստրների փոփոխութեան՝ Ֆրանսիայի արտաքին քաղաքականութիւնը անփոփոխ է։ Կրիւպպին մտադիր է գործադրել Ֆրանսիան ուժեղացնելու քաղաքականութիւն։ Մարօկկեան գործերը յարուցանում են մի փոքր անհանգստութիւն։ Ֆրանսիան գիւրութիւն տուեց Մանգէնին վճարել զօրքերի ռոճիկները։ Եթէ դրութիւնը Ֆէզում դժուարին դառնայ, Ֆրանսիան միջոցներ ձեռք կառնէ, չը խախտելով ի հարկէ Ալժէզիրասի արձանագրութիւնները։ Ֆրանս-ռուսական դաշնակցութիւնը անսասան է։ Անգլիայի հետ համաձայնութիւն կնքելը Ֆրանսիայի քաղաքականութեան հիմունքներից մինն է մնալու։ Այնուհետև մինիստրը մատնանշում է, որ Ֆրանսիան սրտագին կերպով կապված է Սպանիայի հետ։ Գերմանիայի հետ Ֆրանսիան հանդէս է գալիս միասին ամեն տեղ, ուր շահերը ընդհանուր են։ Ֆրանսիան առանց որևէ դժգոհութեան կողմնակից է, որ ֆրանսիական խնայողութիւնները գործադրվեն Մերձաւոր Արևելքում այն պայմանով, որպէսզի դա համապատասխանէ ֆրանսիական շահերին և Ֆրանսիայի կացութեանը Եւրոպայում։

—

Մադրիդ.—Կանալէխասը կուլուարներում յայտնեց, որ կառավարութիւնը կը պահէ Սպանիայի պարտաւորութիւնները Եւրոպայի առաջ և միջոցներ ձեռք կառնէ, որպէսզի դէպքերը Մարօկկօյում անսպասելի չը թւան։

—

Տանժէր.—Դրութիւնը Ֆէզում յուզալի է։

—

27 մարտի

Մադրիդ.—Արտաքին գործերի մինիստրը, պատասխանելով սենատում Մարօկկօյի դրութեան մասին ուղղված հարցապնդման, յայտնեց, որ Սպանիան և Ֆրանսիան փոխադարձաբար խոստացել են գործունեայ աջակցութիւն. Սպանիան պէտք է գործէ զգոյշ կերպով, բայց եռանդով, եթէ դէպքերը պահանջեն։

Պատգամաւորների պալատում Կանալէխասը ասաց, որ Ֆրանսիան տեղեկացրեց Ալժէզիրասի արձանագրութիւնները ստորագրած պետութիւններին, թէ իրան պարտաւորված է զգում պատրաստվել կարևոր դէպքերի։ Սպանական կառավարութիւնը պէտք է հաւատացած լինի, որ երկիրը կը պաշտպանէ կառավարութեան անյետաձգելի ձեռնարկութիւնները՝ միջազգային պարտականութիւնները կատարելու համար։ Խօսքը աւանտիւրի մասին չէ։ Կանալէխասը հերքեց այն լուրը, թէ Ֆրանսիան դիմել է Սպանիային՝ առաջարկելով Մարօկկօ ուղարկել 20,000 զօրք։

—

(Լրագիրներից)

[illegible] Կայօյի և մի քանի մինիստրների վերջին խօսակցութեան առիթով տարածվում են ամեն տեսակ յուզիչ լուրեր. «Ժիլ Բլասը» հաղորդում է, որ Ֆրանսիայի և Գերմանիայի միջև ծագել են դիպլօմատիական բարդութիւններ Մարօկկօյի առիթով, որոնք կարող են վերջանալ միջադէպով։

Ժօրէսը «Humanité»-ում վկայում է, որ դրութիւնը չափազանց լուրջ է. «Հասել է հատուցման ժամը,—ասում է նա,—Մարօկկօյում վարած մեր քաղաքականութեան բոլոր սխալների համար»։

—

Պարիզ.—Մարօկկօյից ստացվող տեղեկութիւնները շատ յուզիչ են։ Սուլթան Մուլայ-Հաֆիզը շուտով գահընկէց կը լինի։ Հիւպատոսները որոշել են եւրոպացիներին դուրս հանել Ֆէզից։ Վախենում են, որ քաղաքի ազգաբնակութիւնը կելնէ սուլթանի դէմ, որ չէ կարող յոյս դնել իր զօրքերի վրա։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

26 մարտի

Մուկդէն.—Կոնֆերէնցիայում պրոֆ. Սիբասամի կարդացած զեկուցագրից երևաց, որ եապօնացիները անդամահատել են 30,000 մկների, բայց նրանց մէջ ժանտախտ չեն գտել։

Եապօնացիները կազմեցին ժանտախտի դէմ մաքառելու աշխատանքների ցուցահանդէս։ Պատգամաւորները դիտեցին բոլոր բաժինները։ Ցուցահանդէսը բոլորի համար անակնկալ էր։

—

Տօկիօ.—Մամուլը և հասարակական գործիչները քննադատում են Ամերիկայի հետ կապված առևտրական պայմանագիրը, գտնելով այն միակողմանի յօգուտ Ամերիկայի։

Հրատարակվեց անգլօ-եապօնական պայմանագրի բնագիրը, որ ստորագրվեց Լօնդօնում։ Եապօնական մամուլը ընդհանուր առմամբ բաւական է և արված զիջումները համարում է անխուսափելի յանուն Մեծ Բրիտանիայի հետ կնքված դաշնակցութեան։

Տօկիօյի առևտրական Օկուրան, հետևելով միկադօյի օրինակին, նուիրեց 1.000,000 իէն՝ աղքատների բժշկութեան համար։

Նագասակի գնացող արագընթաց գնացքը դուրս եկաւ գծից։ Երեք վագօն շրջվեցին։ Վիրաւորվեցին 45 մարդ, որոնցից 3 եապօնացիներ մահացու կերպով։

—

Պէկին.—Ներքին գործերի մինիստրութիւնը Չինաստանի հարաւից յուզիչ տեղեկութիւններ ստացաւ այն մասին, որ հակադինաստիական շարժումը օրէ-ցօր աճում է։

Բոլոր յեղափոխական կուսակցութիւնները միութիւն են կայացրել, նպատակ դնելով տապալել դինաստիան։

Ագիտատորների ասելով, սպասվում է անխուսափելի պատերազմ Եապօնիայի հետ, որից յետոյ հետևելու է Չինաստանի բաժանումը։

Կոչերով գրգռվում է ժողովուրդը, որին յորդորում են վանել իրանից մանդարինների բռնութիւնը և բացարձակ հանդէս գալ ընդդէմ եւրոպացիների։

—

(Լրագիրներից)

Պէկինում բացվեց դաւադրութիւն։ Պրինց Կունգը դաւադիրների հետ մտադիր էր գահընկէց անել կայսրին. պրինցը ձերբակալվելու ժամանակ վիրաւորեց իրան վտանգաւոր կերպով։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

26 մարտի

Կ. Պոլիս.—Սկիւտարի նահանգապետը հեռագրում է, որ զօրքերը մեկնեցին Չիչ-Խափիս-փաշայի ամրութիւնից։ Ալբանացիները կենտրոնացել են չերնօգօրական հողի վրա և սպառնում են Դինուշին։

Պատասխանելով Թիւրքիային, Չերնօգօրիան յայտնում է, որ բարեկամական զգացմունքներ է տածում դէպի Թիւրքիան և միշտ խուսափել է ալբանացիներին օգնելուց, որոնք հայրենիք չեն վերադառնում գոյութեան աննպաստ պայմանների պատճառով։

Լուրերին նայած, Բ. Դուռը պատասխանել է, թէ չի ընդունի չերնօգօրական նօտան, տեսնելով նրա մէջ միջամտութիւն Թիւրքական ներքին գործերին։

—

Կ. Պոլիս.—Պալատը ընդունեց ծովային մինիստրի առաջադրութիւնը՝ Արմստրօնգին երկու դրէդնօուտ պատուիրելու մասին։

Պաշտօնական տեղեկութիւնների համաձայն, հեռագրական հաղորդակցութիւնը Տուզայի և Սկիւտարի միջև խզված է։ Սկիւտարի նահանգապետը օգնութիւն է խնդրում։

—

Սօֆիա.—Կ. Պոլսում բուլղար. էկզարխը կտրականապէս հերքում է այն տեղեկութիւնը, թէ իբր մտադիր է իրան պատրիարք հռչակել։ Էկզարխը առաջվայ նման մնալու է Կ. Պոլսում և կապ է պահպանելու բուլղարական թագաւորութեան եկեղեցու հետ։ Պատրիարքական համաձայնութեան հիմքում դրված է ցանկութիւն՝ պահպանել քրիստոնեայ ազգութիւնների դպրոցական արտօնութիւնները։ Համաձայնութեան մերձաւոր հետևանք հանդիսացաւ յոյների և բուլղարների յարաբերութիւնների բարելաւումն Թիւրքիայում։

—

Թաւրիզ.—Խիստ ձմեռը արգելք է հանդիսանում հացահատիկ ներմուծելուն, որի պատճառով քաղաքում հացի մեծ պակասութիւն է զգացվում։ Ահագին ամբոխներ պաշարում են հացատները։

—

Բաղդադ.—Աւազակները կողոպտեցին բրիտանական հիւպատոսարանը Քերմանշահում. մի մարդ սպանվեց։

—

27 մարտի

Ցէտինէ.—Ամենախիստ չէզոքութիւն պահպանելու համար կառավարութիւնը պատուիրագրեց քննել, թէ կուռում են, յիրաւի, չերնօգօրցիները ալբանների շարքերում։ Դրական դէպքում յանցաւորները կը համարվեն փախստականներ երեք օրում հայրենիք չը վերադառնալու դէպքում։ Չերնօգօրիան թոյլ տուեց փոխադրել թիւրք վիրաւորներին Սկիւտար՝ Չերնօգօրիայի միջոցով՝ և վիրաւորների համար վիջեց Պօդգօրիցի հիւանդանոցը։

Ալբան փախստականները մտնում են երկրի ներսը։ Նրանց թիւն է 1,500 մարդ։

—

Նիւ-Եօրկ.—Պարսկաստան մեկնեց ամերիկական ֆինանսական մասնաժողովը։

—

(Լրագիրներից)

Թեհրան.—Սեփէհդարի մինիստրութիւնը հաստատ քայլերով ընթանում է բէակցիօն ճանապարհով։ Նրա բոլոր գործողութիւնները ցայսօր այդ են ապացուցանում։

—

Կ. Պոլիս.—Ռուսական դիպլօմատիայի ջանքերով Չերնօգօրիայի հետ միջադէպը հնար եղաւ բարձել։ Մալիսորների ցեղի Պօդգօրիցում մնալը և նրանց մթերքներ տալը բացատրվում է պր[illegible] ւելեան հիւրասիրութեամբ, բայց [illegible] քեր նրանք չեն տուել, որովհետև [illegible] բանացիները զինված են վերջին [illegible] սակի կատարելագործված, աւստրիական հրացաններով։

—

Կ. Պոլիս.—Տեղիս ֆրանսիական դեսպան Բոմպարի և ֆինանսների մինիստր Ջավիդ բէյի բանակցութիւնները Փոքր Ասիայում երկաթուղիներ կառուցանելու վերաբերութեամբ աւարտվեցին։ Պայմանները, որոնց հիման վրա Ֆրանսիան համաձայնեց տալ 25 միլիոնի փոխառութիւն, կայանում են հետևեալ կէտերում. 1) երկաթուղու կառուցման վրա աշխատելու են բացառապէս ֆրանսիացի ինժեներներ և 2) կառուցման համար բոլոր նիւթերը պէտք է պատուիրվեն Ֆրանսիայում։

—

Կ. Պոլիս.—Երիտասարդ թիւրքերի պաշտօնական օրգան «Թանին»-ը [illegible] նոյն թերթում զետեղել է մի ընդարձակ խմբագրական յօդուած, որով ճգնում է պարզել, որ ներկայիս որևէ առիթ գոյութիւն չունի, որպէսզի կարելի լինէր [illegible] դարձնել Ռուսաստանին՝ Թիւրքիայի նկատմամբ որևէ ագրեսիվ կամ թշնամական նպատակներ ունենալու մէջ, որով և ոչ մի տեղ չը կայ դժգոհ լինելու Ռուսաստանի քաղաքականութիւնից։ Ընդհակառակն, հէնց այժմս նկատվում է մերձեցում Ռուսաստանի հետ։ Երկու երկրների առևտրական շահերը այնչափ շատ ընդհանուր կէտեր պարունակում իրանց մէջ, որ պարլամենտական յանձնախումբը միտք է յղացել [illegible] ազգային բանակցութիւններ սկսել Ռուսաստանի հետ՝ առևտրական պայմանագրութիւն կնքելու համար։

Քաղաքական մերձեցման նպատակով միտք կայ, որ ներկայ տարվայ գարնան օսմանեան պարլամենտի անդամների մի մասը այցելէ Ռուսաստան։ Եւ վերջապէս Հիւսէին Ջավիդի ասելով, Մերձաւոր Արևելքում Ռուսաստանի ունեցած ագրեսիվ նպատակների մասին, որոնք կարող են Թիւրքիային վնաս պատճառել, խօսք [illegible] կամ լինել չէ կարող, որովհետև Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը կայանում է խաղաղութեան ամրակուռ պահպանութեան և Թիւրքիայում status quo-ի պահպանման մէջ։

—

(Սեփական թղթակց.)

Կ. Պոլսից մեզ գրում են. «Կարդացի «Շառայլ» ստորագրութեամբ թղթակցութիւն, որ պարսաւանք էր ուղղած Դուրեան սրբազանի հասցէին, որովհետև սա իր իրաւունքն եղող ամսաթոշակը ձեռք բերելու համար ուղղակի կառավարութեան էր գիմել։ Շառայլին պէտք է հարցնել, թէ նախորդ հրաժարված պատրիարքներն ինչ կերպ վարված են։ Դուրեան սրբազան պատրիարքարանի խորհրդով հետևել է այն սխալ[illegible], որին հետևել էր Օրմանեան սրբազանը և ստացել սա իր 4000 ղրուշի ամսականը, որ 1908 թւից ի վեր շարունակում է դանձել։ Կառավարութեան օրէնքն էլ արդէն այդպէս էր պահանջում, այն է՝ [illegible] ուղղակի պատկանեալ departement-ին, [illegible] գրողը պէտք է լինի հրաժարեալ պատրիարքն ինքը՝ առանց որևէ միջնորդութեան։ Ինչու համար այսչափ միակողմանի ու անարդար դատել և այդ առիթով [illegible] պատշաճ խօսքեր ուղղել Դուրեանի [illegible] մի եկեղեցականի…»։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Էնզէլի, 19 մարտի

Ուժեղ փոթորիկներին Էնզելիի գետաբերանից ներս մտնել շոգենաւերին հնարաւորութիւն չէր լինում, և այդ արգելք էր լինում բեռ վերցնել-դատարկելուն, և ընդհանրապէս հաղորդակցութիւնը փակված էր լինում նոյնիսկ ամիսներով Բագուի հետ։ Այս անյարմարութիւնը առիթ տուեց ռուսաց կառավարութեանը, որոշ համաձայնութեան գալուց յետոյ պարսից հետ, այստեղ կառուցանելու ծոց, որով հնարաւորութիւն տրված կը լինեն թէ նաւերին ներս գալու և թէ առհասարակ հաղորդակցութիւնը կանոնաւոր պահելու։

Տարիներ է, որ այստեղի գետաբերանից սկսվել է երկու կողմից ջրի մէջ մեծ պարիսպներ շինելու ձեռնարկութիւնը, որը ծախս նստելուց յետոյ՝ անցեալ աշնան աւարտվեց, և վճռվել էր՝ այսուհետև այստեղից դուրս գնացող ապրանքներից տուրք վերցնել ծոցի ծախսի համար։

Որոշված գումարը նաւահանգստային վարչութեամբ չեն վճարում տեղիս նաւային ընկերութիւնները, պատճառ բերելով այն, որ ծոցը կանոնաւոր չէ շինված, առաջ եթէ միայն ուժեղ փոթորիկներն էին արգելք լինում նաւերի ներս գալուն, այժմ փոքր ալեկոծութեան ժամանակ էլ հնարաւոր չէ լինում այդ անելու։

Այս անհամաձայնութիւնը պատճառ է դարձել, որ Պետերբուրգից մի կոմիսիա է եկել և այժմ քննութեան մէջ է. տեսնենք ինչով կը վերջանայ։

Մեզ համար միայն մի բան պարզ է, որ իսկապէս ներկայ ծոցը ոչ մի հեշտութիւն չէ տալիս նաւերի ներս գալուն։

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

...թեան հնարաւոր ճշդութիւնը, կաշկանդում վերականգնել պ. մինիստրի բոլոր ասածը՝ Կովկասի սպասած բարենորոգումների առթիւ։

Մտնելով Ստոլիպինի առանձնասենեակը, ես սկսեցի իմ ճառը հետեւեալ խօսքերով.

— Ես պէտք է, իբրեւ Թիֆլիս քաղաքի ներկայացուցիչ, որ զեկուցանում եմ քաղաքի կարիքների և Թիֆլիսի դումայի յարուցած միջնորդութիւնների մասին, խնդրեմ Ձեր բարձր գերազանցութիւնից աջակցել Թիֆլիսի և Կովկասի համար ահագին նշանակութիւն ունեցող հարցում, այսինքն...

— Բարձր կրթական հաստատութեան մասին, այնպէս չէ,—վերջացրեց իմ փոխարէն մինիստրը։

— Ճիշդ է։ Ինչից Ձեր բարձր գերազանցութիւնը գիտէր, որ ես հէնց այդ մասին եմ խօսելու։

— Նախ, որ նորին պայծառափայլութիւն Փոխարքան գրել է այդ մասին, և երկրորդ՝ որ ես գիտեմ, որ Կովկասը և մանաւորապէս Թիֆլիսը վառ կերպով ցանկանում է բանալ բարձր կրթական հաստատութիւն։ Այդ հարցի առիթով ես ձեզ կասեմ հետեւեալը. ես կարծում եմ, որ Կովկասում, հէնց Թիֆլիսում, պէտք է բանալ բարձր կրթական հաստատութիւն։ Բայց խնդրեմ ինչպիսի բարձր կրթական հաստատութիւն է կամենում Թիֆլիսի հասարակական ինքնավարութիւնը։

— Մենք միջնորդում ենք համալսարան՝ պոլիտեխնիկումով։

— Ես, շարունակեց մինիստրը, կարծում եմ, որ աւելի դիւրին կը լինի բանալ բժշկական ֆակուլտէտ և հէնց այն պատճառով, որ նոր կրթական հաստատութիւնների համար մենք պրոֆէսօրներ չունենք։ Այդ հանգամանքն առհասարակ ինձ հանդիսանում է ամենամեծ արգելք՝ ընդլայնելու բարձր կրթական հաստատութիւնների ցանցը, մինչդեռ բժշկական ֆակուլտէտի համար համեմատաբար հեշտ են գտնվում պրոֆէսօրներ։ Ինչ վերաբերում է գործի նիւթական կողմին, քաղաքների և այլ հաստատութիւնների նուէրները, որոնց մասին դուք խօսում էք, քիչ չեն, և ես կարծում եմ, որ մինիստրների խորհուրդը հնարաւոր կը համարի օգնութեան գալ դրամ յատկացնելով նաև պետական գանձարանից։ Սակայն ինձ հետաքրքրում է գործի մի ուրիշ կողմ. այժմ ձեր երիտասարդները Կովկասից գալիս են Ռուսաստան, այստեղ նրանք ենթարկվում են ռուսական կուլտուրային, մտնում են կեանքի նոր շրջաններ, զարգանում են ամեն կերպ. աւելի լաւ կը լինի մի՞թէ նրանց համար մնալ, այսպէս ասած, տանը։

— Բայց չէ՞ որ ինչքան երիտասարդներ զրկվում են բոլորովին բարձր կրթութիւնից, միջոցներ չունենալով մեկնել Կովկասից, և քանիսն են այստեղ կորչում անսովոր կլիմայից,—նկատեցի ես։

— Դա ճիշդ է,—հաստատեց մինիստրը։—Այդպիսով դուք կարող էք ինձ համարել Թիֆլիսում բարձր կրթական հաստատութիւն հիմնելու կողմնակից, և ուր էլ որ լինի, ես ցոյց կը տամ այդ հարցում իմ աջակցութիւնը։ Երկրորդ հարցը, որի լուծումը ես համարում եմ կարեւոր իբրեւ համար, կովկասեան միջնորդական երկաթուղու կառուցանելն է։ Դուք արդեօք կարծում էք, թէ սեւծովափեան շատ արդիւնաբար (ձեզ համար) երկաթուղին արգելք կը լինի միջնորդական երկաթուղուն։ Ես այդպէս չեմ նայում։ Մինիստրների խորհրդում սեւծովափեան երկաթուղին ունէր գերազանց առաւելութիւններ այն պատճառով, որ նա կարող է կառուցված լինել երկու-երեք տարում, մինչդեռ միջնորդականը կը պահանջէ ութ տարի։ Ինձ համար դա կը նշանակէր, որ երկաթուղին պէտք է շինվի 12 տարի։ Իսկ Կովկասի հետ հաղորդակցութիւնը պէտք է արագ դարձնել ամենակարճ միջոցում։ Այդ է պահանջում և զինուորական վարչութիւնը։ Կովկասը այնքան հարուստ է և կարեւոր ամեն կողմով, որ նա արժանի է երկու երկաթուղու՝ սեւծովափեան և միջնորդականին։ Դուք գիտէք, որ կառավարութիւնը Դումա է մտցրել առաջարկ նշանակելու 300,000 ռուբլի միջնորդական երկաթուղու նախագիծ կազմելու համար. դա արդէն նշանակում է, որ մինիստրների խորհուրդը միջնորդական երկաթուղու կողմնակից է։ Այդ երկաթուղու մասին ես խօսեցի Պետական Դումայի յատուկ յանձնաժողովի նախագահ Մատովի հետ և, ցաւալի է, որ նա սառն է վերաբերվում միջնորդական ուղիին։

— Ես լսել եմ, որ այդ հարցում դեր է խաղում Վլադիկավկազեան երկաթուղու շահագրգռված լինելը։

— Հնարաւոր է,—նկատեց մինիստրը.—յամենայն դէպս այդ հարցը հերթական է և ես կողմնակից եմ նրա կառուցման։ Ես գիտեմ,—շարունակեց Ստոլիպինը,—որ Կովկասում շատ հետաքրքրվում են նոյնպէս զեմստվոյի հարցով։ Դա մի շատ բարդ և դժուար հարց է. 1) կա՞ն արդեօք բաւականաչափ ինտէլիգէնտ ուժեր Կովկասի նահանգներում, որոնք գործէին զեմստվօներում, և 2) ձեզանում գոյութիւն ունեն շատ խճճված ազգային և հողային յարաբերութիւններ, որոնք մի քանի տարի սրանից առաջ հասան մինչև փոխադարձ ընդհարումների, արիւնահեղ արտայայտութիւններով։ Արդեօք ճիշդ չէ՞, որ սրանք բոլորը աննպաստ պայմաններ են զեմստվային հիմնարկութիւնների համար։

— Կարող եմ հաւաստիացնել,—նկատեցի ես,—որ Կովկասն ունի բաւական թւով անձեր՝ պատրաստ զեմստվային գործունէութեան համար։ Այդ բանը ապացուցեցին զեմստվային խորհրդակցութիւնները։ Իսկ ինչ վերաբերում է մի քանի տարիներ առաջ տեղի ունեցած խժդժութիւններին, դրանք կրում էին ժամանակաւոր բնաւորութիւն. կորան անհետ և այլ ևս չեն կրկնվի։ Ինչ վերաբերում է Կովկասում տիրող նոր տրամադրութեանը, այնտեղ այժմ բոլորովին հանգիստ է և Կովկասը սպասում է կուլտուրական գործերի։ Հատ-հատ եղեռնագործութիւնները ամենուրեք անխուսափելի են։ Ես պատրաստ եմ այս բոլորը հաստատել բազմաթիւ փաստերով, և ուրախ եմ, որ հնարաւորութիւն ունեմ դրանց մասին վկայել Ձերդ բարձր գերազանցութեան առաջ։

— Անձնապէս ես,—ասաց մինիստրը,—Կովկասը քիչ եմ ճանաչում, սակայն այն տեղից բոլոր եկողները հաստատում են ձեր ասածները։ Ինչ վերաբերում է հողատիրական յարաբերութիւններին, հողային հարցի կանոնաւորումը Կովկասի համար ահագին նշանակութիւն ունի, ինչպէս այդ երբէկ հաստատում էր մինիստրների խորհրդում սենատոր Վատացին։ Ցաւալապէս գիւղացիների ժամ. պարտադիր յարաբերութիւնների վերացումը՝ մի առանձին «Թիուլական իրաւունքի» հետ կապված։ Այդ օրէնքը, եթէ մինչև ամառը չանցնէ Պետ. Խորհրդի մէջ, յամենայն դէպս կը քննվի Դումայի մասնաժողովում։ Դրա մշակման վրա թէ Թիֆլիսում և թէ այստեղ մեծ աշխատանք է գործադրված։ Ձեզ, որպէս քաղաքացու և քաղաքի ներկայացուցչի, անշուշտ զեմստվային հարցը աւելի քիչ է հետաքրքրում, քան համալսարան բանալու խնդիրը։

— Ո՛չ, ոչ,—պատասխանեցի ես։—Որպէս քաղաքագլուխ, ես շահագրգռված եմ զեմստվոյի մտցնելու հարցով ժողովրդի առողջութեան, սնունդի, լուսաւորութեան, ճան. հաղորդակցութեան միջոցները բարելաւելու տեսակէտից։ Իսկ միւս կողմից մենք, Կովկասի քաղաքացիներս, շատ սերտ կերպով կապված ենք գիւղի հետ. մեզանից շատերի շահերը շաղկապված են գիւղացիութեան շահերի հետ։

Տեսակցութեան վերջում մինիստրը հաղորդեց, որ կառավարութիւնը ներկայումս շահագրգռված է մեծ քաղաքների զարգացման խնդրով։ Ուստի և մաղթեց Թիֆլիսին բարգաւաճում։

Որպէսզի պարզ լինի թէ ինչ դրութեան մէջ են գործերը այստեղ, յայտնում եմ, որ ճան. հաղ. մինիստրը 1910 թ. նոյեմբերի 28-ի զեկուցմամբ խնդրում է Դումայից 300 հազար ռուբլի կովկասեան լեռնաշղթայով երկաթուղի կառուցանելու հետազօտութիւնների համար. և ինչպէս ես տեղեկացայ Վուրցելից, այդ գումարի գործադրութիւնը պայմանաւորված է նրանով, որ Դումայի մասնաժողովը պէտք է նախ քննի։ Այդ գումարի և երկաթուղու որպէս հակառակորդ Պետական Դումայի մասնաժողովում հանդիսանում է Դումայի անդամ և մասնաժողովի նախագահ Լ. Մ. Մարկովը։ Ինչ վերաբերում է Թիֆլիսի համալսարանի օրինագծին, ինչպէս երեկ այդ ինձ հաղորդեց ժող. լուս. մինիստր Կասսօն, նա տեղի կունենայ իր նախագահութեամբ Ջատկին մի յատուկ խորհրդակցութեան մէջ, ուր սենատոր Վատացին և Փոխարքայի խորհրդի անդամ Զոնկօվսկին կը լինեն ներկայացուցիչներ կովկասեան բարձր իշխանութեան։

Ըստ երեւոյթին, Թիֆլիսում բացվելիք համալսարանի հարցը թէ պետական բարձր շրջաններում և թէ Դումայում լուրջ ուշադրութեան է արժանացել։ Ուստի անհրաժեշտ է, որպէսզի այդտեղ ևս այժմ այդ հարցով զբաղվեն աւելի եռանդով։

Ալ. Խատիսեան

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Ասխաբադի հայերն ու Սերովբեանի արձանը

Ասխաբադ, 17 մարտի

Անմահ վիպասան Խաչատուր Աբովեանի յիշատակին արձան կանգնեցնելու գործին նպաստած լինելու համար հայոց ծխ. դպրոցի և Հայ կանանց Բարեգ. Ընկերութեան դպրոցի ուսուցչական կազմերի նախաձեռնութեամբ այսօր կայացաւ ժողով, մասնակցութեամբ մի շարք տիկինների, օրիորդների և պարոնների, որոնք հրաւիրված էին խորհրդակցութեան 2 դպրոցների կողմից [illegible]

[illegible] գործը ի կատար ածելու։ Գաղ.

ԺԱՄՀԱՐԵԱՆՆԵՐԻ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Վերին-Շէն, 18 մարտի

«Մշակի» 51-դ համարի՝ այս մինոյն վերնագրով (Ժամհարեանների գիւղատնտեսական դպրոցը) առաջնորդող յօդուածում, ի միջի այլոց, ասված է. «Արդեօք յարմարութիւն կը լինի հիմնել դպրոցը Թալիշ կալուածքում կամ նրա մօտակայքում թէ մի ուրիշ կէտում»...

Պարտք եմ համարում այդ հարցի վերաբերեալ տալ ընթերցող հասարակութեանը մի քանի տեղեկութիւններ։ Իմ ծննդավայրը լինելով Ղարաչայի Ենգիքէնդ (Նորաշէն) գիւղը, որը գտնվում է Թալիշի շրջակայքում, և բացի այդ, սրանից երկու տարի առաջ վարելով Թալիշի երկդասեան պետական դպրոցի աւագ ուսուցչի պաշտօնը, մօտիկ ծանօթ եմ այն 4000 դեսեատին կալուածքին, որը Ժամհարեանները նուիրել են իրանց ապագայ գիւղատնտեսական դպրոցին, բացի 250,000 ր. դրամագլխից և իրանց՝ Շուշում գտնվող հոյակապ տան շէնքից։

Յիշեալ կալուածի համարեա տափարակային հողը յայտնի է իր լաւ ու ընտիր յատկութիւններով, բառիս բուն նշանակութեամբ։ Կալուածի մեծագոյն մասը լինելով սև գոյնի հող (чернозем)՝ յայտնի է իր պտղաբերութեամբ։ Այդտեղ չը կան ծառաստանկեր, այգիներ (Թալիշ գիւղում կան աչքի չընկնող մինիմալ քանակութեամբ խաղողի այգիներ), այլ մի մասը վարելահողեր է, իսկ միւս մասը՝ անտառ։ Կալուածի մի մասը կարելի է ջրովի դարձնել, ջուրը վերցնելով «Ինջա» անուանեալ գետակից, որից վաղուց բաժանվում է բաւականաչափ ջուր և անցնում է յիշեալ՝ Ժամհարեանների կալուածով։ Այդ ջուրը տանում է սահմանակից կալուածատէր՝ Դաւիթ-բէկ Մելիք-Բէգլարեանցը։

Ժամհարեանների Թալիշի կալուածը ներկայացնում է իրանից մի ընդարձակ, լայնածաւալ դրախտավայր՝ իր քչքչան աղբիւրներով ու առուներով և մօտակայ «Ինջա» անուանեալ գետակով։ Այդտեղ կարելի է սկսել ամեն տեսակ գիւղատնտեսական կուլտուրական պարապմունքներ՝ հողագործութիւն, այգեգործութիւն, պարտիզպանութիւն, մեղուաբուծութիւն, անասնապահութիւն՝ կաթնատնտեսական բաժանմունքով և այլն։ Այդտեղ կարելի է ունենալ հիանալի փորձադաշտեր։

Այդ կալուածը ունի և ուրիշ յարմարութիւններ. նա մօտիկ է Թարթառ կայարանին, որտեղ կայ պօստ-հեռագրական բաժանմունք, դեղատուն, պետական հիմնարկութիւններ, ամբողջ Ջիւանշիրի ադմինիստրացիան և այլն։ Թարթառից սկսվում է խճուղին, որը տանում է Եւլախի երկաթուղու կայարանը։

Յիշեալ Թալիշի կալուածը մօտ է նաև Ղարաչայի Ղարաչինար գիւղին, որտեղ կայ կանոնաւոր հիւանդանոց, բժիշկ, ֆելդշէրներ, մանկաբարձուհի, երկդասեան պետական դպրոց. այդտեղ ապրում է նաև հաշտարար միջնորդը իր թարգմանչի հետ. Ղարաչայը ունի և յարմար երթեւեկութիւն մինչև «Գեօրան» անուանեալ երկաթուղու կայարանը, որտեղ գնում ու վերադառնում են դիլիժանսով։ Այդտեղ բացվելու է և պօստ-հեռագրական բաժանմունք։ Բացի դրանցից՝ Ղարաչայը յայտնի է իր այգիներով ու պտղաբեր անդ ու անդաստանով, որի մասին ես յիշատակել եմ ուրիշ՝ «Մշակում» զետեղած՝ թղթակցութիւններում և հարց բարձրացրել այդ շրջանում գիւղատնտեսական դպրոց հիմնելու անհրաժեշտութեան մասին (տես «Մշակի» 1910 թ. № 261-ում «Ղարաչայի իրականութիւնից» վերնագրով յօդուածը)։

Եւ վերջապէս Թալիշ կալուածը մօտիկ է Դաւիթ-բէկ Մելիք-Բէգլարեանի ու Իսրաբաշեանի կալուածներին, որտեղ նորերումս պակաս միջոցներ չեն ձեռնարկված հողագործութիւնը կուլտուրապէս առաջ տանելու համար։

Եւ ուրեմն, ի նկատի ունենալով որ Թալիշի՝ Ժամհարեանների կալուածը, իր լայնածաւալ պտղաբեր շրջակայքով, ունի ամեն տեսակ յարմարութիւններ, բայց զուրկ է ամենատարրական գիւղատնտեսական գիտելիքներից, պէտք է վճռապէս և վստահ կերպով ասել, որ Ժամհարեանների գիւղատնտեսական դպրոցի ամենայարմար տեղը Թալիշի կալուածն է կամ Թալիշ գիւղը, որտեղ գոյութիւն ունի և պետական երկդասեան դպրոց իր սեփական շէնքութիւնով։ Թալիշի շրջակայ գիւղօրայքում, օրինակ՝ Մարաղայում, Ղարաչինարում, Ներքին-Շէնում, Վերին-Շէնում, Չէյվայում և այլն կան տարրական միդասեան և երկդասեան պետական դպրոցներ։ Թէ այդ դպրոցների աւարտողները և թէ ուրիշ ցանկացողներ կարող են մտնել յիշեալ գիւղատնտեսական դպրոցը՝ իրանց ուսումը շարունակելու համար։ Եւ ուրեմն՝ Ժամհարեանների գիւղատնտեսական դպրոցը պէտք է հիմնվի, իմ համեստ կարծիքով, Թալիշի կալուածում՝ Ջիւանշիր գաւառի պտղաբեր տափարակում։

Բ. Զաքարեանց

ԳԻՒՂԻ ԴԱՌՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

Գանձակ, 15 մարտի

Յուսահատական է մեր շրջանի լեռնաբնակ գիւղերի դրութիւնը։ Բաւական չէ գիւղացու ձմրան ծով կարիքները, բնութիւնն էլ այս տարի իր խիստ արարքներով կարծես որոշել է բոլորովին խեղդել նրան։ Ձիւնը փոխանակ օրէ-օր պակասելու աւելանում է։ Սար ու ձոր, դաշտ ու արօտ ծածկված են արշինաչափ ձիւնով։ Լեռնային շատ ճանապարհներ փակված են։ գիւղեր կան, որոնք հազիւ են յարաբերութիւն պահպանում։ Եթէ այս դրութիւնը երկար տևի, հաւանական է, որ սովը իր սուր ճիրաններով տէր կը դառնայ գիւղերի սրտին։

Առ այժմ գիւղացուն բաւարարութիւն է տալիս աչքի լոյսի պէս պահած սերմացուն։ Բայց նա ինչ անի, ծուր դիմի՝ իր միակ ընկեր լծկան ու կթի կենդանիների կերի նկատմամբ. նրանց համար պահված պաշարը վաղուց է վերջացել։ Իր բերանի պատառը կիսելով նրանց հետ՝ անկարող է լինում սովից առաջացած սիրտ կտրատող ու սպանիչ բառանչներին պատասխան տալ, ու քաղցից ոլորումներին հանգստութիւն։

Ունեւորները վերստեր կտրելով քաղաքից կեր են փոխադրում կամ կենդանիներին տեղափոխելով քաղաք՝ բնակարաններ են վարձում, նրանց առատ կեր հասցնելու համար։ Մի քանիսն էլ, որոնք յարմարութիւն ունեն, օգտվում են Կուր գետի շրջակայքից։

Իսկ չունեւորները...

Նրանց անունը չը տաս, ընթերցող. նրանք կորած են ոտով ու գլխով։ Նրանք էլ կիսագին վաճառում են իրանց չորը թաց անող կովին, ոչխարին ու այծին, կամ հարուստների հետ պայմանաւորվում են՝ կէս անել կենդանիներին, միայն կեր հասցնեն, մինչև դաժան օրերի վերջանալը, որ իր սրտի բարեկամները քաղցից չը մեռնեն։ Իսկ մի քանիսն էլ, տունը տեղը գրաւ դնելով ամեն ջանք չեն խնայում անգութ սովից ազատելու նրանց, որոնք իրանց ընտանիքի յոյսերն են, իրանց կեանքի պայմանները բարւոքողները։

Մի խօսքով՝ յուսահատութիւնը ազատ կերպով, թագաւորում է մեր գիւղերի սրտին. մի քանի շաբաթ էլ... և ահա հարիւրաւոր կենդանիները կը մահանան կեր չունենալու պատճառով, կամ գիւղացիներից շատ-շատերը՝ ծախելով իրանց կենդանիները՝ գարունը բացվելուն պէս կը մնան շուարած, ձեռները ծոցին ու ուրիշին վիզ թեքած։

Ահա ինչու մեր շրջանի լեռնաբնակ գիւղերը յուսահատ ու սոսկալի պատկեր են ներկայացնում այժմ։ Ո՞վ է տեսել այսքան երկար ձմեռ, ո՞վ է տեսել որ գիւղացին մարտ ամսին փոխանակ վար ու ցանք ըսկսելու՝ մտածի կենդանիների կերի համար ու նրանց սովից փրկելու նպատակով՝ հազար ու մի տանջանքների ենթարկվի։

Ծերերը վկայում են, որ այսպիսի ձմեռ չէ տեսնված. յունվարին անձրև, մարտին ձիւն, մի օր այրող արև, միւս օրը փոթորիկ ու կատաղի սառնամանիք։

Բաւական չեն գիւղացու գլխին պտտվող հազար ու մի հիւանդութիւնները, խաւարի թանձր իշխանութիւնը, բնութիւնն էլ իրն է անում՝ երևի պակասը լրացնելու մտքով։

Սարգօ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Առաջիկայ հինգշաբթի օրը, մարտի 31-ին, տեղի կունենայ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, որը կը զբաղվի իր առաջիկայ գործունէութեան ծրագրի քննութեամբ։ Զեկուցումներ կը կարդան Ս. Քալանթար իր դէպի Հիւսիս կատարած ճանապարհորդութեան և Մոսկվայի ագրոնոմիական համագումարի մասին, մեղուապահ Ա. Բարխուդարեան՝ իր հրահանգչական տպաւորութիւնների մասին, Ղազանջեան բանջարաբուծութեան՝ փորձերի մասին մեր երկրում։

— Մարտի 27-ին կայացաւ Հայուհեաց Որբախնամ Ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը, որի մանրամասնութիւնները կը տանք հետեւեալ համարներից մէկում։

— Թիֆլիսի փոխադարձ վարկի ընկերութեան նոր շէնութեան կառուցմանը կը ձեռնարկվի ապրիլի կէսերից։ Կառուցման համար յատկացված է 120,000 ռուբլի։ Ընկերութիւնը անցեալ տարի զուտ հասոյթ ունեցաւ 147,869 ր. և իւրաքանչիւր 100 ռուբլուն օգուտ է տալու 9 ր. 39 կ.։

— Կիրակի, մարտի 27-ին, կայացաւ Թիֆլիսի փոխադարձ վարկի ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը, որ խիստ աղմկալից էր և գրաւել էր անդամների ահագին բազմութիւն։ Պայքարը՝ խորհրդի 2 անդամի և վարչութեան 1 անդամի շուրջն էր։ Ձայների մեծամասնութեամբ խորհրդի անդամ վերընտրվեց իշխան Պ. Արղութեան-Երկայնաբազուկ, և նոր ընտրվեց Ալ. Քիշմիշեան, ի տեղի Թամամշեանի, որ հրաժարվեց քուէարկվելուց։ Իսկ վարչութեան անդամ կամ դիրեկտոր վերընտրվեց իշխան Գ. Մ. Թումանեան։

— Կիրակի, երեկոյեան ժամը $8^1/_2$-ին, Փոխարքայի պալատում կայացաւ վրացական հոգևոր կոնցերտ, ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Կարգարեթելիի։ Երգում էր վրաց սեմինարիայի երգեցիկ խումբը։ Ներկայ էին Փոխարքայի օգնական Շատիլով, Վրաստանի էկզարխ Իննոկէնտի արքեպիսկոպոսը, բազմաթիւ հոգևորականներ և պաշտօնեաներ և վրաց ընտիր հասարակութեան մի մեծ թիւ։

— Մարտի 25-ին Զուբալովի ժողովրդական Տանը տեղի ունեցաւ վաղաժամ մահացած Նիկոլայ Միտրովին (Սարմատով) նուիրված երեկոն։ Սկզբում ռուս սիրողների խումբ խաղաց «Հանդիպում» 1 գ. դրամ. էտիւդը։ Յետոյ բեմի վրա ժողովվեցին թատերասէրները, որոնց նախագահ Բուկշտէյնը գեղեցիկ և ոգևորված խօսեց հանգուցեալի մասին, որ հանդիսանում է ռուս թատերասէրների խմբի հիմնադիրը ժողովրդական թատրոնում։ Բուկշտէյնը հանգուցեալին բնորոշեց իբրև սկսնակ բանաստեղծ, բեմի սիրահար և մարդ։ Ճառից յետոյ թատրոնականները ոտքի վրա լսեցին Շօպէնի marche funèbre-ն։ Վերջում եղաւ համերգային բաժին Փոխարքայի կօզակ-երգիչների մասնակցութեամբ. արտասանվեցին նաև մի քանի կտորներ հանգուցեալ Միտրովի ոտանաւորներից։ Հասարակութիւնը ցրվեց հանգուցեալի յիշատակի ցաւալի ճնշման ազդեցութեան տակ։

— Թիֆլիսի մամուլի ներկայացուցիչները խնդրեցին դատաստանական պալատի աւագ նախագահին՝ մի մշտական սեղան յատկացնել տեղական օրաթերթերի համար հրապարակային դատավարութիւնների ժամանակ։

— Զգրաշէնի հայոց դպրոցի հոգաբարձութիւնը, պատշաճաւոր թոյլտուութեամբ, իր խնամքին յանձնված դպրոցի չքաւոր աշակերտուհիների օգտին, ապրիլի 1-ին, Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում, նոյն դպրոցի հոգաբարձական և մանկավարժական կազմի և դերասաններ՝ պ. պ. Տէր-Դաւթեանի և Միրզաեանի մասնակցութեամբ, տալու է մի ներկայացում՝ հայոց և ռուսաց լեզուներով։ Հայերէն խաղալու են՝ «Գազանի յետևից» պիէսը, իսկ ռուսերէն՝ «Дорогой поцелуй»։

— Ապրիլի 1-ին Արքունական թատրոնում լինելու է համերգ և օպերա, ժողովրդական համալս. ընկերութեան օգտին։

— Մեզ խնդրում են տպել հետեւեալը. «Սպանված լինելով իմ միակ աղջիկս և թողնելով որբ 2 փոքրիկ երեխաները՝ աղջիկը 6 տարեկան և տղան 4 տարեկան, ինքս էլ հիւանդ, մնացել ենք առանց որևէ օգնութեան. ուստի կը խնդրեմ բարի մարդկանց ուշադրութիւն դարձնեն և օգնութեան հասնեն ով ինչով կարող է։ Հասցէս՝ Ѳоминная ул. д. № 19. Աննա Քոչարեանց»։

— Ալէքսանդրապօլցի Նազարէթ Շատուրեանի կինը մեռնելով՝ որբ է թողել երկու տարեկան մի տղայի, որի հայրը անկարող լինելով խնամել նրան, խնդրում է բարեբար մարդկանց, որ տանեն ու խնամեն որբին, որով նրան ազատած կը լինեն թշուառութիւնից։ Ցանկացողներին ուրախութեամբ և բոլորովին կը տայ երեխային։ Հասցէն՝ Тифлисъ, Назаровскій пер. № 3 д. Исаева, 8 уч.

— Գանձակում, զինուորա-նահանգական դատարանի վճռով, աւազակութեան համար մահվան պատժի դատապարտված 6 թուրքերի մահապատիժը փոխարինվեց ցմահ տաժանակիր աշխատանքներով։

— Գանձակում հիմնվել է բանտային պատրօնատի ընկերութիւն։ Նախագահն է նահանգապետ Կօվալեվը, օգնական-դատախազի օգնական Վարշավսկին։ Առայժմ ընկերութիւնը ունի 60 անդամ։

— «Баку»-ում կարդում ենք, որ Աբէլեան-Արմէնեան խումբ երկրորդ փորձից յետոյ իր ուժերից վեր է համարել խաղալ «Պոլիէվկտ» ողբերգութիւնը։

— Բագւում բանտարկված թուրք լրագրողները և խմբագիրները դեռ չեն հարցաքննվել։ Արգելված է տեսակցել նրանց հետ։ Ձերբակալվածները մեղադրվում են համիսլամական պրօպագանդա մղելու մէջ։

— Երեւանից վերադարձաւ Թիֆլիսի դատ. պալատի աւագ նախագահ Լազօդան։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— Մարտի 25-ին Մարիա Իվանօվնան, 28 տարեկան, իրան նետեց Կուր գետը, բայց նրան ազատեց Իվան Սամադուրովը։

— Մարտի 26-ին, Կովկասի Փոխարքայի դիւանատան ծառայող Լէօնիդ Տրօնովի բնակարանից, Ելիզավետինսկայա փողոց տուն № 108, կեղծ բանալիի օգնութեամբ անյայտ մարդիկ գողացան 158 ր. գդեստ։

— Նոյն օրը Ալէքսէյ Ելիսէևը, 57 տարեկան, որ ապրում է Արկադսկայա փող., տ. № 19, խմեց մեծ չափով կարբօլեան թթուտ. 20 րօպէից յետոյ նա մեռաւ։

— Նոյն օրը Կարսից եկող գնացքի տակ ընկաւ կայարանի մօտերը և մեռաւ 70 տարեկան ծերունի Օհան Զվալիշվիլին։

◆ Մարտի 27-ին, այլի Սոֆիա Ունջանեանցը յայտնեց ոստիկանութեան, որ նրա բնակարանից (Բէհբութեան փողոց, № 44) գողացել են 2,000 րուբլու արժեթղթեր, ոսկեղէն և բացի դրանից 2,000 ր. փոստատեթղթեր: Այդ բոլոր գողացած իրերը գտնվեցին Ունջանեանցի բնակարանի խոհանոցի յատակի տակ: Կասկածով կալանաւորված է նոյն տան պահապան Յակոբ Մենէէնօղլին:

◆ Նոյն օրը Իոսիֆ Ուրբանովիչի բնակարանից յափշտակել են 400 ր. փող և 100 ր. զանազան իրեր: Կասկածով ձերբակալված են բանւոր Սահեֆանեանը և նոյն տան ղռնապան Մամադ-Ասադ-օղլին:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Մեծ-Ղարաքիլիսա, 20 մարտի

Թոյլ տուէք «Մշակի» միջոցով շնորհակալութիւն յայտնել ուսանող Գր. Մելիք-Ղարաքեօզեանին (գաբարաքէլի), որը իր հանգուցեալ հօրեղբայր Աղալարեանի յիշատակը յարգելով նուիրեց տեղիս ծխական դպրոցներին 500 րուբլի:

Նախագահ հոգաբարձական խորհրդի՝ Ա. Ռոստոմեան

Անդամ-քարտուղար՝ Մ. Խանզադեան

—

Ախալքալաք, 10 մարտի

1910 թ. յուլիսի 25 Ախալքալաքի ս. Խաչ եկեղեցու ծխականների ժողովը, լսելով տեղիս հայոց եկեղ. ծխ. դպ. 1908—9 ուսումն. տարվայ նախկին հոգաբարձութեան գործերի քննիչ յանձնաժողովի կատարած քննութեան վերաբերեալ զեկուցումն (կազմված նախագահութեամբ հայր Եփրեմ վարդապետի, այժմ եպիսկ.), որով յայտնված է, որ այդ հոգաբարձութեան գործունէութեան մէջ երբեք անդի չէ ունեցել զրամական որևէ վատնումն և որ դպրոցի նիւթական տարված է բարեխիղճ կերպով, մինչդեռ որոշեց՝ քանի որ բոլոր քննական յանձնաժողովի պաշտօնը եղել են մի քանի ճապաղական պարտականք, և որ այդ բոլորը անպրակակազմ գրագրութիւն է, յանձնարարել ներկայ 1910 թ. հայոց դպրոցի հոգաբարձութեան յետ պահանջել թէ մասնաւոր կերպով և թէ լրագրութեան միջոցով նախկին վերստուգիչ յանձնաժողովի 1909 թ. հրատարակած անտեղական բրոշիւրները և ոչնչացնել: Ընտրեալ յանձնումը կատարել ներկայ հոգաբարձութեան ձեռք ու ստորագրութեամբ Սարգսեանին, Յովհաննէս Մեծատուրեանին, Վարդան Նահապետեանին և Յակոբ Պապազեանին:

Հոգաբարձութիւնս սրանով խնդրում է այն անձանց և հիմնարկութիւններին, որոնց մօտ գտնվում է յիշեալ բրոշիւրը, յետ ուղարկել ոչնչացնելու:

Ախալքալաքի հայոց եկեղ. ծխ. հոգաբարձութեան նախագահ՝ Գր. Պապազեան

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Մանջուրիայում շարժումները ա-ճում են. Ճանկայուանում են տարվել գերմանական նոր թնդանօթներ: Կառավարվում է փորձնական հրացանաձգութիւն:

◆ Չինական մամուլը պատերազմի հրաւէր է կարդում Ռուսաստանին:

◆ Խարբինի զինուորական շրջաններում պատերազմը անխուսափելի է համարվում: Չինական զօրքը տենդային կազմակերպչական գործողութիւն է ցոյց տալիս: Չինաստանը այժմ կարող է պատերազմի դաշտը դուրս բերել եւրոպական ձեւով վարժված 325 հազար զինուորներ և հազար թնդանօթներ: Չինուորական մինիստրի նախագծով 1913 թ. կը լինի 52 զօրաբանակ, եւրաքանչիւրը 17 մարդուց բաղկացած:

◆ Կ. Պոլսում այրվեցին 200 տներ: Նաւերը ապահովագրված են «Россія» ընկերութեան մէջ: Վնասը հասնում է 2 միլիոն ֆրանկի:

◆ Հակառակ գերմանական լրագիրների տեղեկութիւնների, ոչ մի բարդութիւն թիւրք-ռուսական յարաբերութիւնների մէջ Սամսոն-Սըվազ երկաթուղու կառուցման շէ ծագել, որովհետեւ Թրանսական այդ գիծը կառուցանում է Ռուսաստանի գիտութեամբ և համաձայնութեամբ:

◆ Ալբանիայում սկսված համատարած ապստամբութիւնը չափազանց յուզում է Պետերբուրգի դիպլոմատիական շրջանները: Այն կարծիքն է տիրում թէ այդ շարժումը կը ստեղծէ թիւրքական նոր յեղափոխութիւն:

◆ Ալբանական ապստամբութիւնը առանձնապէս ընդգրկում է ամբողջ երկիրը: Դրութիւնը կրիտիկական է:

◆ Ալբանացիները վերցրին Սկիւտարին: Թիւրքական բարձր շրջանները այդ լուրը առաջացրեց ընդհանուր լքում և տարակուսանք:

◆ Սկիւտարի մօտերը վերջին ընդհարման ժամանակ սպանվեցին 150 ալբանացիներ. կան շատ վիրաւորներ: Վիրաւորված ալբանացիները պատմում են, որ թիւրքերի կորուստներն են 2,000 մարդ: Քաղաքի անգլուծութիւնը շարունակվում է:

◆ Չերնոգորիայում սկսվել են ժողովրդական յուզմունքներ ընդդէմ Թիւրքիայի: Դրութիւնը շատ լուրջ է համարվում: Ժողովուրդը սրբազան պատերազմ է պահանջում թիւրքերի դէմ:

◆ Չերնոգորիան գտնվում է պատերազմի նախօրեակին:

◆ Ուսկիւբից հաղորդում են աւստրիական զօրքերի շարժման մասին Նովի-Բազարի սանջակի սահմանագլին Զօրանոցները լի են զօրքերով. նոյնիսկ դպրոցական շինութիւնները զօրանոցների են վերածվել:

◆ Հիւսիսային Պորտուգալիայում գործադուլաւորները ռումբեր նետեցին զօրքերի վրա. վիրաւորված են շատ զինուորներ:

◆ Սպանիայի Կաթալոնիա նահանգում մեծ յուզմունք է տիրում:

◆ Ամերիկան Պանամայի ջրանցքի պաշտպանութեան համար նշանակեց 4 հետևակ գնդեր, 1 հեծելազօր, 3 արտիլերական բատալիոն և 12 թնդանօթ:

◆ Լօրդերի պալատում ընդունված՝ Ռօբէրտսի բանաձեւը յայտնում է, որ Անգլիայի զինուորական ույժերը լաւ չեն կազմակերպված:

◆ Ստոլիպինը Պետական Խորհրդի ներկայացրած հարցապնդմանը կը պատասխանէ վաղը:

◆ Գուչկօվը մեկնեց Հեռաւոր Արևելք: Պետ. Դումայի նոր նախագահ Ռօդզեանկօն յոյս ունի հոկտեմբերեաններին հաշտեցնել Ստոլիպինի հետ:

◆ Հերքվում է այն տեղեկութիւնը, թէ Իլիոդոր աբեղան կալանաւորվեց Ստոլիպինի կարգադրութեամբ:

◆ Պատգամաւոր Աջեմեանը, ժող. լուսաւորութեան մինիստրի հետ խօսակցելուց յետոյ, առաջարկեց Ռոստովի քաղաքային վարչութեան՝ ներկայացնել մօտիկ ապագայում նախահաշիւ և նախագիծ Ռոստովում համալսարան բանալու համար:

◆ «Земщина»-ն հերքում է այն տեղեկութիւնը, թէ Իզվօլսկին վերստին դառնալու է արտաքին գործերի մինիստր:

◆ Կիեվում յայտնագործվեց մի ընդարձակ կազմակերպութիւն, որ զանազան միջոցներով երիտասարդներին ազատում էր զինուորական ծառայութիւնից:

◆ Կիեվի պօլիտեխնիկումից արձակվեցին 13 պրօֆէսօրներ:

◆ Սիմֆէրոպօլում երևացին ռուս ժողովրդի միութեան թռուցիկները, որոնք գրգռում են ազգաբնակութեան:

◆ Ռոստովի (Դ./վրա) քաղաքապետը կարգադրեց ստուգել քաղաքում ապրող հրէաների իրաւունքները:

◆ Լուբերին նայած՝ հրաժարվելու է կովկասեան հանքային ջրերի տեսուչ Ցիլիչէվը:

◆ Կիեվի համալսարանից ուսման վճարը չը տալու պատճառով արձակվում են մօտ 1,000 ուսանող:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Գրքի 300-ամեակը Անգլիայում.—Վերջերս լրացաւ Ս. Գրքի թարգմանութեան օրից (անգլիերէն լեզուով) 300 տարին:

Այդ առիթով կայացած տօնախմբութեան ժամանակ Լօնդօնում, պրեմիէր մինիստր Ասկվիտը մի ճառ արտասանեց, որը վերաբերում էր Ամերիկայի հետ ունեցած խաղաղութեան պայմանագրին:

«Ս. Գիրքը, որի թարգմանութեան 300-ամեակն ենք տօնում մենք,—ասաց Ասկվիտը,—սերտ կերպով կապում է միմեանց հետ այն բոլոր ազգերին, որոնք խօսում են անգլիերէն լեզուով:

«Անգլօ-սաքսօնական երկու մեծ ազգերը, որոնք ապրում են Ովկիանոսի այս և այն կողմերում, տոգորվելով այս Ս. Գրքի ոգուով, թէև դանդաղօրէն, բայց հաստատ կերպով եկան այն համոզման, որ պատերազմը նրանց միջև ոչ միայն յանցագործութիւն կը լինէր քաղաքակրթութեան օրէնքների դէմ, այլ և նա կը ներկայանար խախտումն «Նոր-Ուխտի»:

«Դժուար է աւելի արժանաւոր կերպով յաւերժացնել այս օրը, քան պայմանագրի մշակման գործով, որը ընդմիշտ անհնարին է դարձնում պատերազմը եղբայրների միջև»:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

25 մարտի

ՍՕՖԻԱ: Հրատարակվեց ընդհանուր մաքսային տարիֆը փոփոխելու մասին նոր օրէնք:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Երկու և կէս ամսվայ ընթացքում յօգուտ Թուրքեստանի սատցվեցին նուէրներ 385,054 րուբլի, Թուրքեստանի գեներալ-նահանգապետը ստացել է 320,315 ր., ընդամենը 705,369 րուբլի:

Մինիստրների խորհուրդը ցանկալի գտաւ ձեռք բերել Բօլդինօ կալուածքը, ուր ապրում էր Պուշկինը, այն պայմանով, որ կալուածքի վրա հաստատվի գրադարան և ընթերցարան բանաստեղծի անունով:

26 մարտի

ՏՕԿԻՕ: Դատարանը հինգ տարով տաժանակիր աշխատանքների դատապարտեց երկու հոգու՝ անիշխանական հրատարակութիւններ տարածելուն և կայսրին վիրաւորելուն համար:

Օդագնաց կապիտաններ Խինօն և Տօկուհավան «Ֆարմանի» և «Րայտի» սիստեմի աէրօպլաններով կատարեցին երկու անգամ աջող թռիչքներ:

ՕԴԵՍՍԱ: Ձերբակալվեց Պրօդուգօլի գրասենեակի դրամատարը, որ վատնել էր 70,000 րուբլի:

ԵԿԱՏԵՐԻՆՕՍԼԱՒ: Բացվեց հակախօլերային համագումարը զեմստվօյի և իշխանութիւնների ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ:

ՆՕՎՕՉԵՐԿԱՍԿ: Եկաւ նոր կառավարչապետ Միշչէնկօն:

ԽԱՐԿՕՎ: Վախճանվեց համալսարանի պրօֆ. Պատէնկօն:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Արդարադատութեան մինիստրը յայտնեց Դումայի նախագահին, որ դատական պատասխանատւութեան է ենթարկվելու Դումայի անդամ Կրօպօտօվը, որով և նա, համաձայն Դումայի կանօնադրութեան 20-րդ յօդուածի, պէտք է ժամանակաւորապէս հեռացվի:

ՋՈՒԼՖԱ: Քաղաքից տասն վերստ հեռաւորութեան վրա կողոպտվեցին Թաւրիզի ճանապարհի երեք ծառայողներ: Ուղարկվեցին կօզակներ:

ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ Մ./վ.: Նիւ-Եօրկից հաղորդում են, որ գիւղատնտեսական գործիքների 31 գործարաններ միացել են «Ամերիկէն-Կօմպանի» ֆիրմայի տակ՝ 50 միլիոն դօլլար դրամագլխով:

27 մարտի

ԿԱԼԻՇ: Տուրէկ-Կալիշ խճուղու վրա պօստային կառքից յափշտակեցին 47,000 ր.: Սպանվեց 1 ժանդարմ և 2 պահակ. կառապանը վիրաւորվեց: Դէպքի տեղը մեկնեց նահանգապետը:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Երկրաշարժից վնասվածներին օգտին հանգանակութիւնը դադարեցվեց:

ԿԻԵՎ: Դնէպրը դուրս գալով ափերից ծածկել է հարթ տեղերը: Կազմվեց նպաստամատոյց մասնաժողով:

ՀԷԼՍԻՆԳՖՕՐՍ: Դատական ատեանը հաստատեց հօֆգէրիխտի դատավճիռը, որով 7 ամսով բանտ է նստելու «Սօցիալ-Դեմօկրատ» լրագրի խմբագիրը՝ Նորին Մեծութեանը վիրաւորելուն համար:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺԻՇԿ
Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Ականջի, քթի, բկի, հիւանդութիւններ,
Ընդունել (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լուծումը (երեկոյեան 5—7 ժամը.
Վելեամինօվսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանովի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին:
(օ. մ.) 1227. 100—64

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս եւ վեներական հիւանդութիւնների:
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւօտեան ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը:
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը:
Կուկիա, Սեմեօնովսկայա փողոց, № 16.
Տելեֆօն № 40.
(ե.ու.կ.) 220. 100—7

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12 (երեկոյեան ժ. 5—7
(ե. հ. կ.) 1254. 100—52

ԲԺԻՇԿ
Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Ներքին, երեխայոց և ստամոքսա-աղիքային հիւանդութիւններ:
Պրօֆ. Mathien -ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզում:
Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11. (երեկ. ժ. 5—7.
Ելիզավետինսկայա փող. № 39. տէլ. № 1067.
(օ. մ.) 1179. 100—80

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՏՈՒՆ
ԶԱԽԱՐԻՅ ԺԴԱՆՕՎ և Ըկ.
= Պետերբուրգ, Նէվսկի, 45. =
■ ԲՈԼՈՐ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ ■
Պահեստադրամների համար Վ ՃԱՐՈՒՄ է
Մի տարուց աւելի համար—$6^3/_4$%, 12 ամս.—$6^1/_2$%, 6 ամսվայ—6%. բըրացիկ հաշիւներով—5%:
■ ԱՌԱՆՁԻՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ ■
Ճապող. պահեստադրամների տոկոսները տրվում են սկզբից՝
3 ամս. համար՝ 1 տար. աւելի պահեստադրամներին.
2 » » 12 ամս. » »
1 » » 6 » » »
Բոլոր գործողութիւնների պրօսպէկտը ձրի:
Պատասխանները առաջին պօստով:
(ապ.12) (П.24879) 103. 2—1

(M. 436432/436450) 33. 11—10

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

յայտարարում է ի տեղեկութիւն Թիֆլիսում ազատ գետին ունեցողների, որ իրանց տինները մանր բաժինների վերածելը պէտք է կատարվի ոչ այլ կերպ, քան համաձայն շինարար. մասի պարտադիր որոշումների § 20-ի, որի մէջ ասված է հետևեալը. «Քաղաքի նոր մասերում ազատ գետինները մաս-մաս բաժանելու և նրանց վաճառելու ժամանակ հողատէրերը պարտաւոր են Քաղաքային Ուպրավային ներկայացնել հողաբաժինների կարգակը և իրաւունք չունեն մասերի բաժանելու՝ փողոցի կողմից՝ երկարութեամբ պակաս 7 սաժէնից, իսկ քառակուսային բովանդակութեամբ՝ ոչ պակաս 80 քառ. սաժէնից. հակառակ դէպքում, այդպիսի հողաբաժինները կը համարվեն պակաս չափի և մի շէնք նրանց վրա չի թոյլատրվի կառուցել: Մինչև այժմ եղած հողաբաժինների վրա շինութիւններ կառուցելու կամ հները վերանորոգելու, կամ այն հողաբաժինները, որոնք թէև ազատ են, բայց առանձին-առանձին գոյութիւն ունեն, այդպիսի հողաբաժինների պակաս չափի կը համարվի այն, որի տարածութիւնը պակաս կը լինի 40 քառ. սաժէնից: Այդ հողաբաժինների վրա չէ կարելի կառուցել նոր կացարաններ, բացառութեամբ, որ կայն, քաղաքի հին մասի, ուր կացարանների համար որոշված գետինները կարող են 40 քառ. սաժէնից պակաս լինել, բայց և այնպէս՝ ոչ պակաս 24 քառ. սաժէնից. հին կացարանները չէ կարելի վերանորոգել, այլ խախտւած դրութեան հասնելուց յետոյ՝ պէտք է հիմնովին քանդել: Ծանօթութիւն.—40 քառ. սաժէնից պակաս հողաբաժինների վրա շինութիւններ ունեցողներից ցանկացողներին քաղաքը տալիս է լրիւ հողաբաժիններ իր գատ հողերից»:
296. 1—1

ՄԱՅԿՕՊՈՒՄ
հարկաւոր է
ՄԻ ՀԱՅՈՒՀԻ ԲՕՆՆԱ
տարախօս հայ ընտանիքի 3 երեխաների համար:
Պայմանների մասին դիմել՝ Майкопъ, Ивану Б. Оганову. (շ. ե.) 288. 2—2

Լոյս տեսաւ առանձին գրքով եւ վաճառվում է
ՆԱՐ-ԴՈՍ
☛ ՊԱՅՔԱՐ ☚
վէպ
Գինն է 75 կոպէկ
Դիմաւոր պահեստը «Սուրհանդակի» խմբագրատանը:
(ե.հ.կ.) 301. 3—1

5 ՐՈՒԲԼԻ ԱՄԵՆ ՕՐ, և աւելի, հեշտութեամբ կարող են վաստակել տղամարդիկ և կանայք՝ ընդունելով պատուէրներ շատ սպառվող մի առարկայի համար: Դրամագլուխ և գիտութիւն չէ պահանջվում: Պայմանները, հաստարամթուղթը և ամբողջ նիւթեղէնները կուղարկվեն՝ հէնց որ կը ստացվի 21 կոպ. մարկաներով՝ ճանապարհածախսի համար: Հասցէն՝ О-ву «СЕМИ-ЭМАЛЬ» г. Лодзь, № 39.
(В. 22423) 211. 10—6

Լոյս տեսաւ
ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ԲԺՇԿԱՐԱՆ
նկարներով: Տղամարդի և կնոջ ծածուկ հիւանդութիւնները, սեռական գործարանները, վարակվելուց ազատ մնալու կանօնները և այլն: Բազմաթիւ խորհուրդներ եւ րեցէպտներ: Անհրաժեշտ գիրք բոլոր չափահասների համար, մանաւանդ գաւառներում, որտեղ չը կան մասնագէտ բժիշկներ: Գինն է 50 կոպ.: Կազմեց փէլդշէր Ա. Եսայեան: Դիմել Թիֆլիսի հայ վաճառներին կամ հեղինակին՝ Թիֆլիս, Семеновск. № 9. Փոստով պահանջողները և գրավաճառները գեղչի մասին դիմեն առանձին նամակով:
(ե.հ.կ.) 293. 5—1

ՊՐԵՄԻԱ
Այս լրագրի ընթերցողներին ձրի ուղարկում ենք 25 հատ շատ հետաքրքրաշարժ առարկաներ՝ ստանալով միայն ճանապարհածախսի համար 90 կ.: Ուղարկէք մեզ հէնց այսօր մի բացիկ ձեր մանրամասն հասցէով: Հասցէն. Лодзь № 177, почт. ящикъ 367.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով:
(ե.) (В. 20957) 198. 5—4

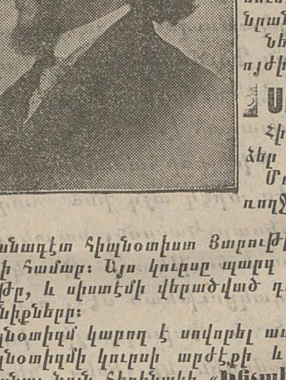

ՀԻՊՆՕՏԻԶՄԻ
ԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍ
Հիպնօտիզմը սահմանված է լինել ամենաուժեղ միջնորդը բուժական կրթական և բարենորոգչական զարգացման մէջ: Որ հիպնօզական երևոյթը գոյութիւն ունի, որ ամեն ոք ենթարկվում է այդ բնական ույժի ազդեցութեանը, այլ ևս կասկածից վերցնում: Հիպնօտիզմի կարեւորութիւնը ընդունված է բոլոր նրանցից, որոնք ուսումնասիրած են այս գիտութիւնը: Հիպնօտիզմի հակառակ խօսում են միայն նրանք, որոնք սխալ են ըմբռնած ներշնչման օրէնքը:
Ներշնչման սկզբունքի մէջ է գտնվում աջողութեան և առողջութեան ույժի-մուտքը:
ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ. ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՆԵՐՇՆՉԵԼ
Հիւանդութիւնը անբնական է. սովորեցէք դարմանել ձեզ ձեր հիւանդութիւնից ձեր սեփական հոգու զօրութիւնով:
Մտախորհուրդը ույժ է. սովորեցէք ուղղել ձեր մտախորհուրդը յօգուտ ձեր առողջութեան, երջանկութեան և աջողութեան:

Մասնագէտ հիպնօտիստ Յարութիւն Շէքէրջեանը պատրաստած է մի թղթակցական կուրս հայերէն լեզուով հայերի համար: Այս կուրսը պարզ և հասկանալի լեզուով պարզում և բացատրում է հիպնօտիզմի և մաքի երևոյթը, և սիստէմի վերածված դասերով սովորեցնում է ընթերցողին այս «խորհրդաւոր» գիտութեան գաղտնիքները:
Հիպնօտիզմ կարող է սովորել ամեն ոք:
Հիպնօտիզմի կուրսի արժէքի և այլ մանրամասնութիւնների համար պիտի ուղարկել 10 կոպէկի նամականիշ և ստանալ նոյն հեղինակի «Ինչպէս հիպնօսացնել» գրքոյկը:
Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.
(ե.2) 689. 100—8

Объявленiе
Симъ довожу до свѣдѣнія почтеннѣйшей публики, что мною полученъ большой выборъ парча отъ 80 к. до 8 р. за аршинъ, и громадный выборъ церьковной утвари. Дворцовая улица, магазинъ К. Г. ЧИТАЕВА.
(29,24,27,31,3,7) 6—2

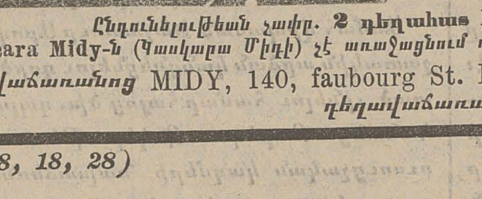

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
CASCARA MIDY
Ցրտնախական ժողովրդական միջոց
ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ.
Ընդունելութեան չափը. 2 դեղահատ երեկոները, պառկելուց առաջ:
Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հոգս և փորլուծութիւն:
Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honoré. Парижъ. Ռուսաստանի գլխաւոր դեղավաճառանոցներում:
(8, 18, 28) (M. 305088) 1050. 0—43